

31.3.2017

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ

Θέμα: Αναφορά αριθ. 0899/2016, του Anton Dmytiïev, ουκρανικής ιθαγένειας, σχετικά με εικαζόμενη παραβίαση του δικαίου της ΕΕ από τον σουηδικό νόμο περί ασύλου, διαμονής και οικογενειακής επανένωσης της 21ης Ιουνίου 2016

1. Περίληψη της αναφοράς

Ο αναφέρων διαμένει στη Σουηδία. Ανησυχεί ότι ο σουηδικός νόμος της 21ης Ιουνίου 2016, που περιορίζει το δικαίωμα ασύλου, διαμονής και οικογενειακής επανένωσης, ενδέχεται να παραβιάζει τη νομοθεσία της ΕΕ. Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται αναδρομικά και στις αιτήσεις που έχουν υποβληθεί στη σουηδική υπηρεσία μετανάστευσης μετά τις 24 Νοεμβρίου 2015, γεγονός το οποίο ο αναφέρων θεωρεί λάθος. Σύμφωνα με τον αναφέροντα, εκατοντάδες ΜΚΟ και 67 000 πολίτες αντιτάχθηκαν στην έγκριση του εν λόγω νόμου.

2. Παραδεκτό

Χαρακτηρίστηκε παραδεκτή στις 22 Δεκεμβρίου 2016. Η Επιτροπή εκλήθη να παράσχει πληροφορίες (άρθρο 216 παράγραφος 6 του Κανονισμού).

3. Απάντηση της Επιτροπής, που ελήφθη στις 31 Μαρτίου 2017

Κατ' αρχάς, η Επιτροπή επιθυμεί να υπενθυμίσει τις κύριες τροποποιήσεις του σουηδικού νόμου περί ασύλου.

Στις 21 Ιουνίου 2016, το κοινοβούλιο της Σουηδίας ενέκρινε νέο νόμο που περιορίζει τις δυνατότητες των αιτούντων άσυλο ως προς την έκδοση άδειας διαμονής και τη δυνατότητα επανένωσης της οικογένειας του αιτούντος στη Σουηδία. Ο νέος νόμος τέθηκε σε ισχύ στις 20 Ιουλίου 2016 και θα ισχύει επί τρία χρόνια.

Ο νέος νόμος ορίζει ότι στα άτομα που αναγνωρίζονται ως πρόσφυγες χορηγείται άδεια διαμονής τριετούς ισχύος, ενώ στα άτομα που αναγνωρίζονται ως επιλέξιμα για επικουρική

προστασία χορηγείται, κατά τη διάρκεια ισχύος του εν λόγω νέου νόμου, άδεια ισχύος 13 μηνών. Από την άλλη πλευρά, το αποκαλούμενο "ανθρωπιστικό καθεστώς» που χορηγείται σήμερα από τη Σουηδία σε άτομα που για άλλους λόγους χρειάζονται προστασία, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, δεν θα χορηγείται πλέον μετά από τις 20 Ιουλίου 2016.

Επιπλέον, ο νόμος τροποποιεί επίσης τη σουηδική πολιτική στον τομέα της επανένωσης οικογενειών, επιβάλλοντας στα μέλη της οικογένειας των προσφύγων να υποβληθούν σε απαίτηση που σχετίζεται με το εισόδημά τους, εάν η αίτησή τους δεν έχει υποβληθεί εντός τριών μηνών από την αναγνώριση του καθεστώτος. Η επανένωση οικογενειών για τους δικαιούχους του καθεστώτος επικουρικής προστασίας δεν θα χορηγείται παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, δηλ. όταν η απόφαση να απορριφθεί η επανένωση οικογένειας συνιστά παραβίαση των διεθνών υποχρεώσεων της Σουηδίας.

Όσον αφορά την περιορισμένη διάρκεια ισχύος των αδειών διαμονής, σημειωτέον ότι το άρθρο 24, παρ. 1 της οδηγίας ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για αναγνώριση (Οδηγία 2011/95/ΕΕ)¹ ορίζει ότι τα κράτη μέλη χορηγούν στους δικαιούχους καθεστώτος του πρόσφυγα άδεια διαμονής, η οποία πρέπει να ισχύει για μία τριετία τουλάχιστον και να είναι ανανεώσιμη, ενώ η παράγραφος 2 του άρθρου 24 υποχρεώνει τα κράτη μέλη να χορηγούν στους δικαιούχους του καθεστώτος επικουρικής προστασίας και στα μέλη των οικογενειών τους ανανεώσιμη άδεια διαμονής η οποία πρέπει να ισχύει για ένα έτος τουλάχιστον και, σε περίπτωση ανανέωσης, για δύο χρόνια.

Από τα προαναφερθέντα προκύπτει ότι οι νέες σουηδικές διατάξεις που περιορίζουν τη διάρκεια ισχύος των αδειών διαμονής, οι οποίες χορηγούνται στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, σε, αντίστοιχα, 3 έτη και 13 μήνες, δεν παραβιάζουν τις απαιτήσεις της νομοθεσίας της ΕΕ. Η απόφαση της Σουηδίας να διατηρήσει τη δυνατότητα χορήγησης άδειας διαμονής για 'ανθρωπιστικούς' λόγους δεν μπορεί να εξεταστεί υπό το φως του ενωσιακού δικαίου, δεδομένου ότι αυτού του είδους η προστασία βασίζεται σε εθνική νομοθεσία.

Όσον αφορά τις τροποποιήσεις που σχετίζονται με τη σουηδική πολιτική στον τομέα της επανένωσης οικογενειών, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το δικαίωμα επανένωσης οικογενειών υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο του ενωσιακού δικαίου καλύπτεται από την Οδηγία σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης (Οδηγία 2003/86/ΕΚ)², που εφαρμόζεται αποκλειστικά σε πρόσφυγες και όχι στους δικαιούχους επικουρικής προστασίας.

Εντούτοις, η Σουηδία έχει ήδη δηλώσει ότι οι υποχρεώσεις της που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο και πιο συγκεκριμένα από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (το άρθρο 8 της οποίας εγγυάται το δικαίωμα σε ιδιωτική και οικογενειακή ζωή) θα γίνονται πάντοτε σεβαστές.

Επιπλέον, το άρθρο 12, παρ. 12 της Οδηγίας σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης επιτρέπει στα κράτη μέλη να υποβάλλουν τους πρόσφυγες στις απαιτήσεις που απαριθμούνται στην παράγραφο 1 του άρθρου 7 εάν η αίτηση για επανένωση οικογένειας δεν έχει υποβληθεί εντός τριών μηνών μετά από την έγκριση του καθεστώτος του πρόσφυγα. Από τα προαναφερθέντα προκύπτει, ως εκ τούτου, ότι στην προκείμενη περίπτωση η σουηδική

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:337:0009:0026:el:PDF>.

² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0086&from=en>

νομοθεσία που αφορά το δικαίωμα των ατόμων στα οποία έχει χορηγηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα σε επανένωση οικογενείας, συνάδει με το ενωσιακό δίκαιο.

Όσον αφορά το ζήτημα της νομιμότητας της αναδρομικής εφαρμογής της νέας νομοθεσίας, οι νέες διατάξεις θα πρέπει να εξεταστούν υπό το φως της αρχής της ασφάλειας δικαίου, που συγκαταλέγεται στις θεμελιώδεις αρχές στις οποίες βασίζεται το δίκαιο της Ένωσης. Οι τροποποιήσεις που έχουν εισαχθεί με την προαναφερθείσα νομοθεσία εφαρμόζονται στις αιτήσεις για διεθνή προστασία που έχουν υποβληθεί μετά την 14η Νοεμβρίου 2015, ημερομηνία κατά την οποία ο νόμος υποβλήθηκε στο κοινοβούλιο, ενώ ο νόμος εγκρίθηκε στις 20 Ιουνίου 2016 και τέθηκε σε ισχύ ένα μήνα αργότερα.

Η έννοια της αναδρομικής ισχύος στον εν λόγω τομέα του δικαίου παραπέμπει συνήθως σε καταστάσεις όπου ο νέος νόμος καταργεί ή θίγει την άσκηση κεκτημένων δυνάμει των υφισταμένων νόμων δικαιωμάτων. Εντούτοις, άτομα που έχουν υποβάλει αίτηση για διεθνή προστασία δεν αποκτούν δικαιώματα συναφή με το καθεστώς της διεθνούς προστασίας παρά μόνο αφού ληφθεί η απόφαση για την χορήγηση του καθεστώτος αυτού. Δεν αποκτώνται δικαιώματα έως ότου το ενδιαφερόμενο άτομο αποκτήσει το καθεστώς του πρόσφυγα ή διεθνή προστασία σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του εθνικού δικαίου.

Η Επιτροπή θεωρεί, ως εκ τούτου, ότι για αιτήσεις που έχουν υποβληθεί μετά την 24η Νοεμβρίου 2015 και που εξακολουθούσαν να εκκρεμούν όταν ο σουηδικός νόμος τέθηκε σε εφαρμογή - δηλ. στις 20 Ιουλίου 2016 - δεν μπορεί να τεθεί κανένα ζήτημα αναδρομικής ισχύος. Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η νέα νομοθεσία κατέστη εφαρμοστέα από την ημερομηνία που τέθηκε σε ισχύ, το νέο περιοριστικό καθεστώς μπορεί να εφαρμόζεται νομίμως σε οιαδήποτε απόφαση σχετικά με αίτηση για διεθνή προστασία που έχει ληφθεί *ex nunc* μετά τις 20 Ιουλίου 2016. Ζητήματα σχετικά με αναδρομική ισχύ πρέπει να εξετάζονται μόνο όσον αφορά αποφάσεις που έχουν ληφθεί μεταξύ της 24ης Νοεμβρίου 2015 και της 19ης Ιουλίου 2016.

Συμπέρασμα

Από τα προαναφερθέντα προκύπτει ότι τα ζητήματα που ο αναφέρων θίγει σχετικά με το σουηδικό νόμο της 21ης Ιουνίου 2016, που περιορίζει το δικαίωμα ασύλου, διαμονής και οικογενειακής επανένωσης, δεν παραβιάζουν τη νομοθεσία της ΕΕ. Τόσο η διάρκεια ισχύος των αδειών διαμονής όσο και οι απαιτήσεις σχετικά με την οικογενειακή επανένωση σέβονται τις διατάξεις του παράγωγου δικαίου της ΕΕ. Όσον αφορά το ζήτημα της νομιμότητας της αναδρομικής εφαρμογής της νέας νομοθεσίας, δεν τίθεται κανένα ζήτημα αναδρομικής ισχύος από τη στιγμή που οι αποφάσεις για τις αιτήσεις, που έχουν υποβληθεί μετά τις 24 Νοεμβρίου 2015, έχουν ληφθεί μετά τις 19 Ιουλίου 2016.